

Kjeld Langfeldt - maleren og kunstnerverten i Svolve

Av Ingrid Arctander

Han kom til Svolve i 1927 - ung elek-roingeniør med kone og barn - og han ble her til han gikk av med pensjon i 1962. I mellomtiden foresto han byggingen av diverse kraftstasjoner og styrte byens elektrisitetsverk gjennom mellomkrigstid og harde 30-år, verdenskrig og etterkrigstid. Han fylte også byen med kunst og med kunstnere og var den drivende kraft bak byggingen av Kunstnerhuset på Svinøya som ble tatt i bruk i 1953.

I Høllen i Søgne ble han født i 1890. Han mistet sin far tidlig, men vokste opp med sin mor og sine brødre og med en morfar som på mange måter ble ham i fars sted. Fra ham fikk han nok blant annet sin store kjærlighet til og interesse for båter og havneliv. Da han begynte på middelskolen, flyttet familien til Kristiansand. I 1909 tok han eksamen ved Skiensfjordens Mekaniske Fagskole - det var begynnelsen til ingeniøren Langfeldt. Men allerede samme høst, under praksisåret ved Siemens i Oslo, dukker kunstneren Langfeldt opp. Da gikk han til aftenundervisning på Den Norske Kunst- og Haandverksskole og tok eksamen i frihåndstegning der. Det kom til å bli den eneste formelle kunstutdannelse han fikk. Året etter reiste han nemlig til Tyskland for å bli student ved den tekniske høyskolen i Karlsruhe hvor han tok eksamen som elektroingeniør i 1914. Men både i studietiden og senere reiste han mye - i Tyskland, England, Frankrike og Italia, og overalt oppsøkte han gallerier og kunstsamlinger for å se og lære. Malesakene hadde han med, og tok skisser og fotograferte.

Fra Tyskland kom han hjem til Norge i 1917 og tilbragte de neste 10 år dels ved nikkelverket i Evje hvor han traff sin kone, Gudrun Arnesen,

dels ved Eidefoss Kraftstasjon - før han «fant sitt sted» i Svolve i 1927.

Svolve var da forlengst kjent og kjært som et sted hvor man reiste for å male. Men ganske snart ble Langfeldt og hans hjem et knutepunkt og et møtested for norske og svenske kunstnere. Han inviterte en rekke malere til å være hans gjester under vinterfisket og var en aktiv og begeistret guide for dem både på land og sjø. Svenskene Sven Erixon og Albin Amelin var her, likeså norske malere som Arne Ekeland og Axel Revold, tyskfødte Bruno Krauskopf og mange flere. Også grafikeren Kaare Espolin Johnson ble en god venn og en hyppig gjest. Gjestene innlosjerte han ofte hos Alfhild Størmer Olsen på Klippenborg.

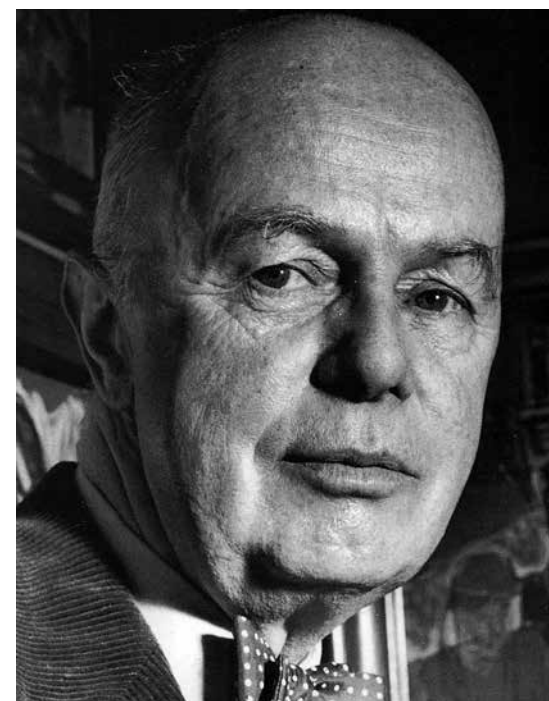
Begeistrete brev viser hvor mye oppholdet i Svolve har betydd for disse kunstnerne, men også for Kjeld Langfeldt har kontakten vært berikende. Den betydd at han aldri falt ut av kunstnermiljøet trass i sin noe avsidesliggende plassering. Han stilte seg også regelmessig inn under besøkende maleres korreksjon med det han selv malte. Slik ble strømmen av erfarne malere en slags etterutdanning for ham og som utvilsomt har vært av stor betydning for hans utvikling som kunstner.

Han malte nemlig stadig i sin tid i Svolve - ingeniøren og kunstneren delte hans tid. Som hans datter Anne Marie engang sa om ham: «Pappa er alltid fornøyd med været - når det regner, får han vann i magasinene, og når solen skinner, kan han gå ut og male». Motivene fant han for det meste i Lofotfisket - fargesterke og livlige bilder i ekspresjonistisk og lett naivistisk stil - fulle av oljehyrer og brygger, kaier og båter, måser og fisk, himmel og fjell. I 1934 ble han første gang antatt på Statens Høstutstilling, og fram til 1954 stilte han ut ialt 10 bilder på «Statens». Han var også flittig deltager på «Nord-Norsken» i en lang årrekke - fra 1948 til 1976, og deltok på kollektivutstillinger i Bergen, Oslo, Umeå, Tromsø og Kristiansand. Noen separatutstilling hadde han aldri, men solgte jevnt av sin produksjon i alle år.

I brev fra kunstnerverner og i anmeldelser i de nord-norske avisene, ser vi at det dekorative, muntert fortellende og fargeglade i hans bilder stadig blir understreket. Påvirkningen fra bl.a. Revold, Krauskopf og Erixon påpekes. Likevel kan ingen ta feil - Langfeldt er Langfeldt og har sin personlige stil. I en tid da mange malere tok symboler og surrealistiske elementer i bruk, forblir han realisten som riktignok ikke **kopierte** virkeligheten, men som hadde noe å fortelle om det han så og gjorde det uten å slutte seg til de symbolske tendenser i tiden.

Under krigen ble det en stopp i visittene, men ikke i kontakten med de norske kunstnere. Da var Langfeldt i full sving med prosjektet «Kunst for varer». **Han** sendte fisk, lever, rogn, fiskekaker, hvalpølser med mer til kunstnere i det matløse Oslo. **Kunstnerne** der sør sendte betalingen i form av bilder. Disse ble en viktig del av hans etterhvert meget store samling av samtidskunst - utvilsomt den største privatsamling i Nord-Norge.

Selv malte han nesten ikke under krigen. Jobben som e-verksbestyrer i en okkupert og krigsmerket by krevde for mye - «Kunst for varer» tok også tid og krefter. Men straks krigen

Kjeld Langfeldt. Bildet tilhører Anne Marie Langfeldt.

var over, var han i full sving igjen - som midtpunkt for besøkende kunstnere og ved eget staffeli.

Nå seilte også en ny og krevende oppgave opp. Tilstømmingen av kunstnere og kunststuderende økte, og behovet for egnet innkvartering og atelierplass økte med den. Langfeldt ble selve drivkraften bak arbeidet med å få reist et kunstnerhus i Svolve. Etter mange års strev sto det ferdig i 1953 med hybler og tekjøkken og stort fellesatelier med en praktfull utsikt. Det var åpent for norske og svenske kunstnere og var reist for midler fra begge land. Langfeldt ble husets første intendant - en ulønnet stilling som han tok seg av fra huset ble reist til han forlot byen i 1962. Det var en oppgave han skjøttet med glød og la meget mer i enn instruksjonen forlangte. Han så ikke bare etter husets ve og vel - han følte seg ansvarlig for at gjestene virkelig fikk oppleve Lofotfisket og Lofotnaturen, og han guidet dem blant annet gjerne på båtturer

Ingeniør Kjeld Langfeldt. Olje. 152x72. © Nordnorsk Kunstmuseum. Foto: Kim G. Skytte.

på feltet. I alle år, både før og etter krigen, var Langfeldts hjem i Gammelgata et kultursentrum i Svolvær. Her møttes kunstnerne, her talte en hel generasjon norske og svenske malere til en fra veggene, og her trivdes musikken. Langfeldts kone, Gudrun, var en habil fiolinist og medstifter av Musikkens Venner i Svolvær.

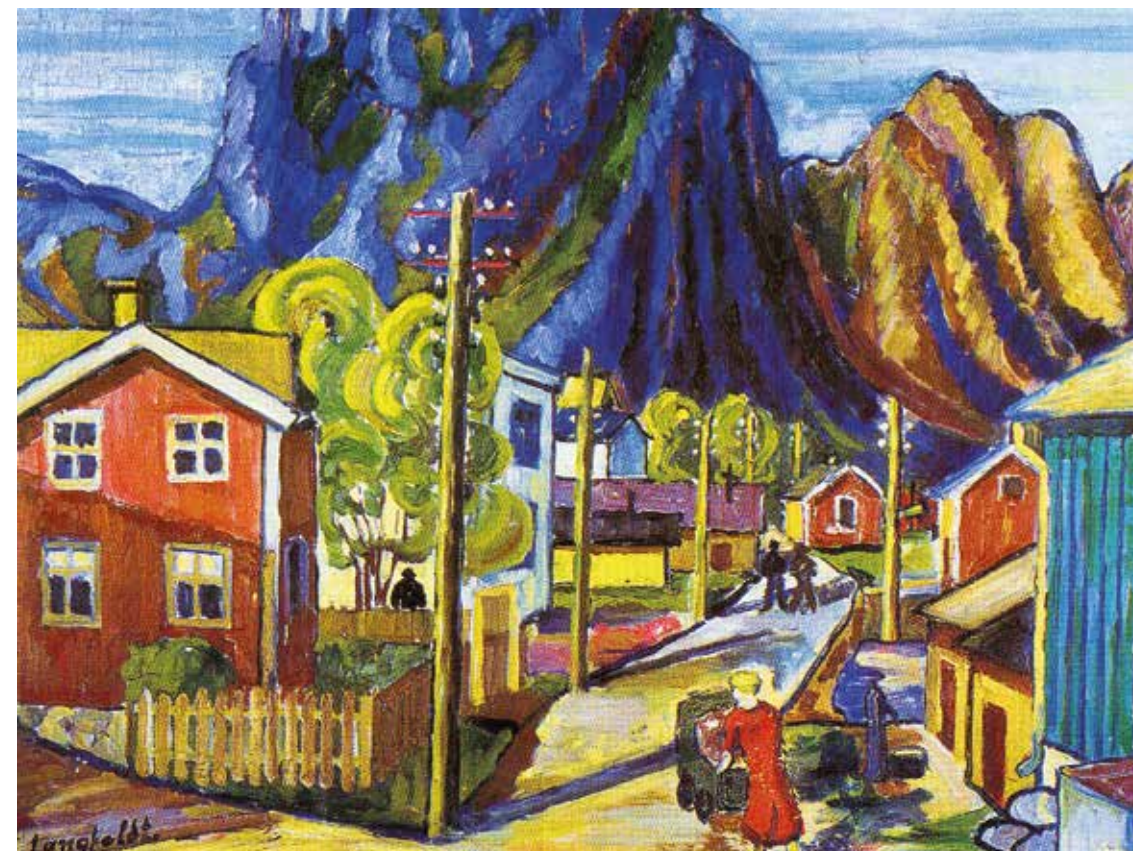
Hun var også en omsorgsfull og stilig vertinne for hele det aktive kulturmiljø som strømmet ut og inn av dørene hos dem. Her skulle så å si alle malere som besøkte Svolvær innom, og her stoppet de utøvende musikere opp etter konsertene i regi av Musikkens Venner.

I 1962 flyttet Kjeld og Gudrun Langfeldt til datteren Anne Marie i Tromsø - til generasjonsbolig på deling med henne. Der fortsatte Langfeldt å male - mest fra Svolvær - stilte jevnlig ut i Tromsø Kunstforening og solgte ellers bilder direkte. De siste 7 årene malte han ikke. Han døde 97 år gammel i 1987.

Men bildene hans pryder fortsatt veggene i utallige hjem, ikke minst i Svolvær og Tromsø. Det er avholdte bilder, og de er en hilsen fra en lang periode i norsk kunst da mange forskjellige tendenser og retninger møttes i vårt eget land. Hans stemme er en i dette koret, og for dem som kjente ham dessuten et minne om en usedvanlig levende og original personlighet som satte spor etter seg der han ferdedes.

Kilder

Else Bredrup: Kunstneren, Borgeren, Samleren Kjeld Langfeldt, Tromsø Kunstforening, 1995.
Anne Marie Langfeldt, Tromsø.

Hjellskjæret i Svolvær. Tilhørte Anne Marie Langfeldt.

Fiskebruk. Bildet tilhørte Anne Marie Langfeldt.

Marked i Kabelvåg. Statens kunstutstilling 1940. Bildet tilhørte Anne Marie Langfeldt.

Bildet tilhører Karin og Nils Aagaard-Nilsen. Foto: John Stenersen.

Bildet tilhører Karin og Nils Aagaard-Nilsen. Foto: John Stenersen.

Bildet tilhører Helene Drechsler. Foto: John Stenersen.

Bildet tilhører William Hakvaag. Foto: John Stenersen.